MATE OSTOJIĆ.

ISKRE I PLAMOVI.

PJESME

TISAK ANTUNA SCHOLZA U ZAGREBU

MATO OSTOJIĆ.

Iskre i Plamovi.

PJESME.

Zagreb 1894.
TISAK ANTUNA SCHOLZA.

TEBI

MLADEŽI HRVATSKA

KOJA SE

ZANOSOM GRIJEŠ

NA ŽARKOMU SUNCU

NAJLJEPŠIH IDEALA

LJUBAVI I SLOBODE

OVE PJESME

POSVEĆUJEM.

Eto vas opremih, pjesme moje! S Bogom, iskre i plamovi srca moga!

Vrcnuše iskre, jer ih je iz kremena tvrde vjere moje u hrvatsko uskrsnuće skresalo sječivo nebrojenih tuga i nevolja naših, a i riedko koje narodno veselje; vrcnuše iskre, jer ih iz žara duše moje izmami svetost ljubavi sinovlje, osbiljno shvaćanje ljubavi ljudske, iskrenost ljubavi prijateljske; razgoriše se plamovi, jer se iskre ne utrnuše, jer padoše žive u podmitu vrelih osjećaja mojih.

Pjevah samo, kad mi je duša pjevala svejedno, ili sam proklinjao, ili sam suze ronio, ili mi se duša od milinja raztapala, slobodan kao slavić u zelenom borju oko dvora moga, koji biljiše jer mu se pjesme hoće; bez obzira kao more, što mi pred kućom o ljutu bije hrid, nit ono mari za ičije prigovore . . .

Idite, slobodne pjesme moje! . . .

I.

ISKRE I PLAMOVI.

Hrvatskoj mladeži.

(Deklamovano na Selačkom sastanku pri zajedničkoj večeri 27. kolovoza 1883.)

Zar nehajstva ljuta mora,
Da i naše, braćo, mlade
Tišti grudi ?
Zar još rodu nije hora,
A da vječne vida rane ?
Zar da kruta
Maćuha ga jošte njija,
A na speću krv mu ljuta
Sisa zmija ?
Zar te sile nije dosti,
Na svom domu zar smo gosti ?
Čemu život bez života ?
Tek o hljebu zar se živi ?

Jesmo l' dužni, jesmo l' krivi,
Pa i pisnut zar grehota ?
Čemu grla,
Već da vape, kliču, poje,
Iz njih prava da besjeda
Grmi vrla ?
Čemu ruke, usred bieda
Zar sindžira da se boje ?
Bud'mo ljudi !

Na noge, braćo, na noge sada,
Hrvatske pravde puko je grom !
Na noge smjelo, vragu na užas
Lanca nek našeg odjekne lom!
U kolo, momci, u kolo amo,
Napredka, rada dični pod stieg ;
Pjevajmo, braćo, turkotom mora
Neka nam pjesmu razlieže brieg.
Na noge, braćo, prosvjete za boj
Puseta naših oštrimo tup :
Glasnik slobode tamo nas kliče,
Tamo nam zlatni pobjede stup.
Varnica novih svjetla na žaru,
Ocjela starog kršna je kov,
Gonimo tminu, šišmišu sliepu
Ne dajmo više kućni pod krov.

Na noge, braćo, tudjinstva medić
Gora nam kitnih napao list;
Ustajmo složno, ustajmo hrabro,
Plievimo gubu, bacajmo glist.
Naše slobode uvelo stablo,
Što nam ga zlobe obrsti viek,
Škropimo znojem, kvasimo krvlju,
Divski će s' opet omladit hrek.
Nad žrtvom naših udova mila
Hrvatska opet slavit će pir:
Korutno ruho neva umočit
Krvi nam rujne u sladjan vir.

Naricaljka

za

Fra Ivanom Despotom.

Zlo ti jutro na Viteru,
Tužna vilo!
U zao ti petak svanu,
Crni dane!
Pomrčalo sunce tvoje,
Alem-kruno!
Za oblake viekom zašlo,
Grdna tmino
U crno te, ajme, zavi
Kukavice!
Miljenika nesta tvoga,
Kuku tebi!
Nesta našeg razgovora,
Pusto nama!
Pade žrtvom vječne sile,
Silna duša!

Svog o greben ideala,
Morska slava!
Slomio je vita krila
Labud bieli!
Nesta tebe, avaj, kuku,
Fra Ivane!
Pokisnulo perje tvoje,
Krstaš orle!
Zaniemila usta zvonka,
Gorska česmo!
I ugaslo oko plamno,
Sjajna zubljo!
I uvelo lice svietlo,
Zelen bore!
Rano li te, ajme, nesta,
Ljuta rano!
Što li skrivi kletoj kobi,
Pravedniče?
Zar ucjena na te bila
Skupocjena?
Pa te kruta ne poštedi,
Šteto naša!
Već s oltara roda svoga,
Svećeniče!
Gje pri svjetlu rajske luči,
Nebesniče!

Kresao nam „Iskre“ žarke,
Vatro živa!
Sipao nam „Zrnje“ sivo,
Sjaj-bisere!
Čeličio „Značaj“ vrli,
Značajniče!
Pjevao mu glasom groma
Pievče divni!
Tebe sruši, vaj, na vieke,
Vječna slavo!
Što li jošte ne zasnova,
Pusta željo!
Da nam uzkrs barem vidje,
Očni vide!
Da Hrvatske bar na piru,
Kitni svate!
Nakon gorkih napojnica,
Vajnih suza!
Izpi čašu radovanku,
Jadovniče!
Avaj, kuku, nesta tebe,
Kršni dive!
U grob mi te položismo,
Bujna nado!
S bračke hridi vierni druzi,
Tvrda vjero!

Čuvstvovanju harni tvomu,
Čuvstveniče!
Poklečice na tvom grobu,
Bielio se!
Posinovče majke naše,
Bratska diko!
Uzdisajem kličemo te,
Čuj nas, mili!
Bez tebe nam pusti dvori,
Naš paune!
Bez tebe nam sofra niema,
Dični goste!
Bez tebe nam žalno sviće
Pramaljeće!

Pod česminom.

(Po narodnoj priči.)

Na zelenoj livadi
Drobna pasu krda;
Pod česminom sjenastom,
Pri podnožju brda,
Mlado sjedi čobanče,
Ivka, krasna dieva,
Tanku prede kudelju,
I pjesmu popieva.

Kad u hladno plandište
Poleglo joj stado,
O grančicu kudelju
Objesila rado,
Pa pregaču smotala
Za uzglavlje meko,
I tu sladko zaspala,
Do nje Sanak kleko.

Ružno mlada sanjala.
O crnome kuču,

I o zecu plašljivom,
I o zlatnom ključu;
U to zmija šarulja
Iz smrče se prenu,
Pa k djevojci doplazi,
Niti listom krenu.

Oko vrata bieloga
U trostruki gjerdan
Strastveno joj svio se
Taj plazavac grdan.
Ajme, misliš, sada će
Udavit ju biednu,
Ili žučju briznuti
Na ustnu joj mednu.

Al' gle čuda! Dražestno
Na lice joj gladko
Zmija glavu nasloni,
Pa jezikom sladko,
Kano nektar s ružice,
Znoj joj lizat stala,
Dok s okusa sladjanog
U mrtvilo pala.

Sreća i Bog: stranputno
Tuda poljar prodje,
Strašni prizor ugleda,
Pod česminu podje;
Sav užasom protrnu,
Ježuri ga stisli,
Motri, misli, promišlja.
Pa na jednu smisli.

Pušku hvata stragušu,
Prekrsti se, cilja:
Puška planu — pogodi
Zmiju śred zatilja,
I u busje zeleno
Odprhnu joj glava,
A djevojka lecnu se
Čitava i zdrava.

Tad u gorljiv zagrljaj
Smjelo, plaho pali,
I do crne noći se
Žarko cjelovali.
Pod česminom zelenom
Ročili se mili,
Pod česminom do ljeta
Čedo tetošili.

Kraj mora.

„Vozila se“ tanko pjeva
Liepa Mara,
Bosonoga krajem mora
Čupke para.

Pod grlašcem puklo puce,
Gle ti vraga!
Gojnu grud joj val odsieva,
Lahor draga.

Po modrome tamo moru,
Čamac plovi:
Kršno momče mrke kobi
Kanjce lovi.

Gleda momče liepu Maru,
Pjesmu sluša;
Za ljepotom duh mu čezne,
Hlepti duša.

Niz hrid gladku u to dievi
Sklizn noga:
Utaplja se. — Ajme, vapi,
Ima l' koga ?!

Užas momku srce probi,
Tunju turi;
Na tanana vesla djipi,
Hita k curi.

— Ne boj mi se, kliče, dievo,
Evo spasa! —
Skoči, Maru oko vitka
Hvata pasa.

Iz očita tu ju hrabro
Izniev groba,
Kô labudčad biela na hrid
Sjela oba.

Prestravljena bliedi Mara,
Drhće, preda;
Crnim okom ljubko, plaho
Na nj pogleda.

Pred njim stidno izažimlje
Mokra njedra,

Sunašce ih grije, suši
S neba vedra.

Ej, bora ti, sunce žarko,
Zadji sada;
Tvoga grieva već ne treba
Krvca mlada.

Božanstvenim sad će plamom
Planut oni,
Cjelove im ti ne broji,
Zadji, toni!

Na grobu

Augusta Šenoe.

(Tužaljka iz Dalmacije.)

Vilo moja, posestrimo draga,
    Zar su oči, da mi suze roniš?
Biele ruke, da zalamaš pusto,
Glasno grlo, da prebiraš jade,
Otri suzu, moja vilo tužna,
Već je svetom hodočašću hora,
Evo tebi poputbine, dušo:
Srca moga čuvstvovanje bolno,
Brda naših djevičansko cvieće.
Vini mi se, raztužena dievo,
Kud i moja vinula se duša,
A na krilih misli posvećene.
Leti valom hrvatskoga mora,
Leti vrhom hrvatskieh gora,
Tamo ravno do Sljemena starca,
Tog svjedoka pred poviesti slavnom

Naših vedrih i krvavih dana.
Na tom stani, vilo, pogledniku,
Pa zlaćeno kad zazrači sunce,
Miloduho to priberi cvieće,
Na ubave slagaj mi ga kite,
Pa kô miso sirotice biedne
Nad garištem zavičaja svoga
U žalobni Mirogoj se spusti.
Ah, liepo je to svetište naše
Uveloga slavlja hrvatskoga!
Tihim krokom obšetaj ga vilo,
Motri krasno to mramorje niemo,
Veličajnim što no šapće mukom,
Žalovanke odkud dvocviel čuješ,
Tamo hrli, tamo cilj je tebi.
Polag rake istom zamazane,
Bljedolika snuždila se dieva.
Kajalačko na njoj ruho crno;
Hrvatskoga uz nju Genij roda,
U ruci mu vienac od bisera,
U njem pero od suhoga zlata.
Oba stoje, divnu pjesan poje,
Divnu pjesan, al je naricaljka,
Bielu ploču cjelivaju oba,
Ploča biela, al je tuga crna.
Tu se, vilo, tu pokloni smierno,

Posvećena to je gruda mila!
Božanstvena o nju harfa naša
Bolnim jekom na četvero pukla,
Zvonke žice zaniemile puste.
Grob je, vilo, to udesni, rani,
Gdje nam milog „Zlatareva zlata“
Najsjajnije potamnjelo zlato,
I „Seljačke bune“ perjanica
„Ilijine oporuke“ blago
Neizmjerno gdje nam se razasu;
Junačke nam „Senjske ruke“ sablja
Britka, svietla tu se o nj prelomi,
Sladke divne u njemu nam „Kletve“
Viek utonu najdraži amanet,
Kićenoga na njemu nam „Vienca“
Ponajljepši uvenuo cvietak.
Tu se, vilo, tu pokloni smierno,
Posvećena to je gruda mila!
Tu poklekni, hladnu ploču ljubni,
Jadnoj drugu ti prihvati pjesan.
Brizni suzam' niz rumeno lice:
Oplakujte milje poželjelo,
Oplakujte diku proslavljenu;
Suze vaše na mramoru svetom
Silnom moći otajstvenog žara,
Poput dlieta u desnici bračkoj

Vječne slave nek izdubu vienac
Krunjeniku poëtskoga carstva,
Koga vrieme nit vjekovi pusti
Sbrisat ne će s lista bezsmrtnoga.
A kad zavjet izpuniš mi sveti,
Kad te krasni oplemene jadi,
Brda naših djevičansko cvieće
Oko groba siplji naokolo,
Okiti ga, što god ljepše možeš:
Ah, najljepša u njemu nam slava!
Na povratak tad mi ustaj, vilo,
Blagim glasom milog poštovanja,
Mirogojske pozdravi mi dike,
Pa na žalu Save, vode hladne,
Umij lice u srebrenu slapu,
U zagrljaj doleti mi mlada;
Nadahni me duhom udahnutim
Na tom grobu misli i poleta;
A srknuta čuvstva milotužna,
Savij, pruži u sladjano saće,
Srce moje košnicom ti budi:
Iz njeg plamne nek se pjesme roje
U zanosu slave i slobode!

Udovičin san.

U razkošnoj sobi udovice krasne
O ponoći gluhoj blieda svieća gasne,
A na stienju crven još se ugljen žari
I leptira lakog za igru ne mari:
U postelju niemo zagledo se tamo,
O značaju čvrstu kan' da misli samo:
Na tom nekoč čuvstva ročištu i nada,
Na tom gnjusnih čina pozorištu sada.
Divlji prizor burnu završio dramu
I mrtvila glupa u bezdanu jamu
Mlada glumčad pala ... Svoja krila sanak,
Kô sramote zastor prozračan i tanak,
Na njih mirno spusti. Tišina je svuda,
Razpletene kose, malaksalih uda
Udovica mlada nauznačke spava,
Grozna sanka težka pritisla ju strava.

Noć je strašna!
Sieva, bljeska,
Tutnji, treska,

Grom za gromom grmi gromno,
Vihor granjem šumi lomno.
Bolnim jekom ječe brda,
Vuci viju, bleče krda,
Noć je strašna!
Neptunovu tam' na polju
Galebi se bieli kolju.
A valovlje
Na brodovlje
Gjisom biesnog hata gjiše,
Krši, lomi, kreči, njiše,
Momčad smiče sa palube,
Grozni ponor grob joj dube.
Noć je strašna!
Gladna strvi,
Žedna krvi,
Pličad crna leti mrakom,
Žalobnijem grakćuć grakom.
Zatim tmastog sa obzorja,
Iza kršnog tamo gorja,
Neobična,
Krvi slična,
Reć bi, mučnog od umora
Oznojena, svanu zora.
A nad tihim grobljem u to,
Kô proklestvo Boga ljuto,

Oblak gusti
Tad se spusti:
Krupnu tuču sipat stade,
Na grob hladni zrno pade:
Na četvero ploča ciknu,
Osvetnički glas pokliknu...
Suho, bliedo
Njeno čedo
Iz smrtnog se sanka vesnu,
Zubi škrinu, glavom tresnu,
Kosti svete otca svoga,
S bračnih jada umrloga,
Prevrtati uze smjelo,
Pa namrštiv tamno čelo,
Za dva šćuta
Koplja ljuta,
Osvetnik se hrabri maši...
Oh, nit neba s' on ne plaši!
Neg' oružav male šake,
Iz te vlažne skoči rake:
S gnjevnim srcem,
Hitro vrcem
Dodje kobnog do kreveta,
Gdje žalostno pred dva ljeta,
Kad mu babo, vaj, izdahnu,
Nov'rodjenče prvom dahnu..

Na dušeke
Tada meke
Skoči smjelo: kosu ježi,
Zubi škriplje, biesno reži,
Pa na bujne prsi njene,
Zlobne majke, divlje žene,
Grčevito
Svoje vito
To oružje upre sveto,
Te u lice divno, kleto
Prezirom joj pljune diete:
„Pečat grieha i osvete!“
Al se mlada
Naglo tada
Izpod more trgnu krute,
I razgaliv biele skute,
Prestrašena tu na grudi
Svoga dragog se probudi...

Uz kitu cvieća.

Evo kite cvieća bujne,
Spomenice mile,
Djeni mi ju, dušo, djeni
Za te grudi čile.

U paniku rosnu, svježu
Zlatorujne zore
Ubro sam ju, milko, jutros
Navrh vilin-gore.

Gle, poljubac na njoj žarki
Kô leptirić trepti,
Ah, za medom ljepšeg cvieta
On mi čezne, hlepti.

Za divotne grudi svoje,
Dušo, nju zadjeni,
Nek se kita darovana
Nad lierom rumeni.

Kad ti krepko, željo krasna,
Budem grlit tielo,
Nek miriše, nek nam sladi
Cjelovanje vrelo.

Gavranu.

Ej, ti crni gavrane,
Prijatelju mladi,
Kakvi su te zlokobni
Zadesili jadi?

Valjda misliš, gavrane,
Što već Davor radi,
Pa te strava spopada
Svisnuti od gladi?

Ne boj mi se, gavrane,
Čuj, odliega hora:
Na slobode Kosovo
Hrvat listom mora.

Bit će, bit će, gavrane,
Izobilja strvi;
Divne l' slavi napojke
Na toj rieci krvi!

Leti, leti, gavrane,
Svaću kupi zrakom;
Na tom piru Hrvatske
Javi mi se grakom!

Zastavi
hrvatskoga sastanka u Selcih
prigodom svetčanog mu otvorenja 12. kolovoza 1888.

Zastavo nam hrvatska,
Naš ponose ubavi,
Vijori se, mila;
Na gjergjefu ljubavi
Brda naših mladjana
Vezla nam te vila.

Vijori se, zastavo,
Lepršaj nam ponosno,
Hora ti je danas:
S neba našeg zanosno
Zlatno sunce prosvjete
Granulo je na nas.

U tom danom zahladju
Bratstvu našem ročište,

Tu nam slasti česma,
Tu slobode poprište,
Posred kola junačkog
Davori nam pjesma.

Vrlog čuvstva hrvatskog
Milo to nam svetište,
Tu nam misli zdrave
Složnu radu ulište.
Vijori se, zastavo,
Naše viek je slave!

Veljih stazom spomena,
Kroz zlotvora prepone,
Do žudjenog smiera
Ti nas vodi smione:
Svi za tobom, svi ćemo,
Tvrda ti je vjera!

S ove hridi pitome,
Tebi, majko Hrvatska,
Budi zavjet prvi!
Tebi na spas, Hrvatska,
Blagoslovom naša ti
Svaka kaplja krvi!

Dobrodošlica

Franu Folnegoviću.

Deklamovano mu na obiteljskoj večeri dne 3. ožujka 1883.

Zviči, zoro, neka sunce grane,
Milopojka nek urani lasta,
Nek nam cvieće po bregovlju cvane,
Nek ponosni razviju se stiezi,
Uzplamajem gordih osjećaja
Nek nam srca u prsima planu,
Glasite nam nek s' oglase vile,
Uz njih momče da pripjevam voljko:

Hladne Save zdrav', labude bieli,
Diko naših zatočnika, zdravo,
Goste vrli, u dobar čas došo!
Mezimčeta Boga Pravednika
Klicasmo te, harni roda sinci,
Čekasmo te, dočekasmo evo!
Gostoljublja na oltaru našem
Časti tvojoj vreli plamte dusi:

Kupe zveče — kršna brda ječe,
Kršna ti nam i Hrvatstva vjera,
Duše strepe — za slobodom hlepe.
Joj, slobodo, spominjanje pusto,
Gdje vjekovi tvoji blagosovni,
Gdje nam tvoje sa obzorja sunce?!

Na uzdasih roda zlopatnika
Plemenitu kad ožari dušu,
Ti ustade, neoboriv dive,
Ti ustade, Frane perjaniče,
Kroz sumračje da nas vodiš gluho
Na mezevo borbe veličajne.
Napred, Frane, kroz jadove klance,
Napred stazom apoštolstva svoga!
Evangjelje poviedaj nam sveto
Na Jordanu suza hrvatskieh,
Nevjernike krsti zabasane,
Grmi grlom, te besjedom vrlom
Gadjaj podle Iškar'jote naše!
Vječna pravda sveti glas ti čula,
Riečna Ti se pozlatila usta,
Pa kô čarni Gjurgjev danak zorom
Kitio se slavom i ponosom!

Snilo mi se . . .

Cikom zore snilo mi se,
Da me grliš, zlato moje,
Da me ljubkim pitaš glasom:
Od šta mriet bih najvolio?
Pravo ću ti kazat, rekoh,
Pa što želim, to i velim:

Il na tvome njedru, dušo,
Na tom žalu mog pokoja,
Za oluje cjelovanja,
Da tu skrše, tu potope
Razblude me burni vali
Medj' te biele hridi tvoje.

Il slobode na poprištu
Osvetnik se boreć hrabro,
Da dopanem grdnih rana,
Pa pobjednik kivnog vraga
Izdišući kliknem: „Rode,
Slobodan si! Aleluja!“

U svatovih
Tome Didolića.

Rano rani voda ranka,
Teče mrza, k sinju moru brza,
Valjem hita, galebove pita:
Galebovi, svevidoci moji,
Vidjeste li, očinjeg vam vida,
Poleće li vila s poletnika?
Iza borja sinjeg preko morja,
Bje li prva kršnog sa ostrva,
Ponese li u naramku cvieća,
Je li cvieće, što uvenut ne će?
Teci vodo, ne ustavljaj tieka,
Davno biela na B'jokovo sjela,
Odložila breme posvećeno
Vječnog čara i ljubavnog žara:
Cvieće bira, leljinku popieva,
Vienac spleće, k nebu oči kreće,
Jeda li joj runa zlatonita
Omiljelo da ukrasi djelo.
Željkovana eto biela dana,
Eto vili već se Iris smili:

Jarko niknu iza gore sunce,
Srmu prede, na obzorje grede,
Čarobnica na lisinju klikće,
I ljepota ljepoti se divi!
Vienac svinu, na krila se vinu,
Pa sunčano kroz to zlato bajno
Leti hitra, dražestno se titra,
Zrake svija, vienac obavija:
„Svječnjak sije, jer ga ljubav grije,
Gasne, driema, kad ljubavi nema.“
Tebi mio, tebi sudjen bio,
Nevjestice, kito za kalpakom,
Oko čela vjera ti ga splela!
Vjerenici, viekom miljenici,
Uzanj sreća života vam cvala,
S njega sunce ljubavi vam sjalo,
K zapadu mu traga ponestalo,
Svedjer novim žarilo vas plamom;
Pa sladjanih u čeznuću čuvstva
Sokoliće izvadjali ptiće,
Pitali ih miljem zavičajnim,
Pjevali im našu davoriju,
Pripievali hrvatsku slobodu!

Na derneku.

Podne puca, Gubavica šumi,
Pjesma oče, a popievka iče,
Diplama se svirale odzivlju,
Kapa niče, rujno vince kliče.

Dernek vrio, a sunašce sjalo,
Kô iz glavnje pripicalo jarko;
Starca vidieh. Ajme, grdno li te
Pogledati bilo, djede Marko!

Prosjak bio, kost i koža samo,
Kan' da istom iz groba je usto,
Uzgrmice trgao se s ljuti,
Tužno jeco, ajmekao pusto.

Prosjak bio, sliep i sakat jadan,
Puti tamne, naborene, suhe,
I kô ljuti obadi na kljuse
Na nj uštipne jurišale muhe.

Pod granatim sjedio je dubom,
Boga kličuć cjelivao čislo;
Dugo, dugo promatrah ga svetca,
Dok me težko oko srca stislo.

S čovječnosti planuh ucviljene:
Vidjeh razkoš, gostbe dvora sjajnih,
Vidjeh mitre, vidjeh žezla, krune,
A kroz suze zlopatnika vajnih.

Jedna crkva.

Jedna crkva — dva oltara,
Vjere moje to je hram,
Tu ja svedjer blagdan slavim,
Tu svećenik ja sam sâm.

Dvie božice vierno dvorim,
Na oltaru svaku svom:
Tu je Ljubav, tu Sloboda,
Ponos-perje duhu mom.

Što bih za te, pitaš mene,
Tu žrtvovo, cviete moj?
Mladost, sreću, život, slavu,
Najljepših mi snova roj.

Al Slobode na oltaru
Ne pitaj me, dušo ti,
Bi li radje žrtva sladjih,
Što li ne bi, što li bi.

Sve bih rado, sve bih smjelo,
Pri ničem se nećko, ne:
Život, sreću, slavu, ljubav,
Pa i tebe, milko, — sve!

Mutantur tempora.

Kad nejačko diete bijah
  Nisam vina pio,
Željkovanu dievu samo
  U snu grlit smio.

Pa gle, momče, sad i u snu
  Rujno vino pijem,
Smokovu se lišću sada
  I na javi smijem.

Licumjerstva bez oblaka
  Vedro mi je čelo,
Istine ga sunce jarko
  Obasjava smjelo.

Skidaj, milko, s lica skidaj
  Otaj veo pusti,
Djevojačkih kroz koprenu
  Ne cjelivam usti.

Pa crljenka veseljaka
  Čašu mi natoči,
Crne ću ti, kad izpijem,
  Cjelunuti oči.

Za vjenčani dan

Franke Staničićeve.

Vini me se, pjesmo, vini,
Na žalo mi sleti mila,
U antrešelj sjedni bieli
Labudova medju krila.

Plovi, pjesmo moja, plovi
Na ubavu čamcu tom,
Plovi srebrom tiha vala
K sladjanome cilju svom.

Na primorje tamo drago,
Kam' te danas kliče hora,
Karanfil mi ovaj nosi
Vilovitih mojih gora.

To po izbor kolo kitno
Obleti mi redom ti,
Pa mladjanoj nevjestici
Na ramena pani mi.

Plemenita čuvstva žarom
Poljubi mi vienac njeni,
Djevičanske medju liere
Unj mi ovaj cvietak djeni.

Karanfile moj rumeni,
Željo živa srca mog,
Tu vesela, svježa, krepka
Ljubavi te čuvo bog.

U tvoj mirluh njoj čestito
Na tom vrutku njene sreće
Divnim čarom sladkih milja
Mirisalo svako cvieće!

Mladoj Hercegovki.

Valjda nikad, divna Vaso,
Tebe vidjet ne ću,
Ni ljepote valjda takve
Nikad, i umriet ću.

Kad me prvom obasjaše
Angjelske ti zjene,
U svesilju veljih čara
Zamamiše mene.

Zamami me osmjeh bajni
Kroz razkošje usta,
Zamami me njedro oblo:
Ao, željo pusta!

Zamami me duša plamna,
Čuvstvovanje smjelo,

Zamami me za slobodom
Tvoje srce vrelo.

Zlatokrile poput pčele
Moja miso hitra
Oko tebe, ružo liepa,
Često li se titra.

Al majčinu već u dvoru
Tebe zaman gleda,
Bez tebe joj tamo pusto,
Nema za nju meda.

Rajevine i ti žedna,
Na ljubavi česmu
Odleće mi, zlatna utvo,
Uz popievku, pjesmu.

Blago njemu, vojnu tvomu,
Koj' te grlit može,
Tebe grlit i cjelivat, —
Da poludiš, Bože!

Blagoslovom neka mu je,
Kad te ljubit znade;
Ta škrtarit ne sm'je, ne će
Gjuveglija Rade . . .

Kršne njemu radjaj sinke
Junačke nam kovi;
Osvetnika divnih, Vaso,
Majkom se nazovi.

Svršeno je...

Svršeno je! . . . S mednih usta tvojih
Već ko lagum rieč udesna planu,
Moj žrtvenik ideala sruši,
Srcu ljutu zadade mi ranu.

Pa sad tužne uzdisaje svoje
U prehode k tebi šalje ono,
Te leptiri, reć bi, pokisnuli
Oko vienca viju ti se bôno.

Oproštaja cviel im blagi počuj,
Sladka ženo, nesudjeni cviete:
Sav mi u njem zanos duše mlade,
Sva čeznuća ljubavi mi svete.

S Bogom, ženo! Crni sudbe zastor
Hitro pada, dielit nam se, mila;
Otajstveno niz to more pusto
Zlatna sreće ponesla te krila.

Uspomenu sačuvajmo blagu
Vedrih dana našeg mladovanja,
Sjećajmo se slasti okušanih
Na tom viru našeg ljubovanja!

Za uvojak.

Burne noći, kad joj mjesec sadje,
Danas moje sitnolik je čelo
Ljute kobi, što me danas snadje,
Mrzli srsi prožižu mi tielo.

Ipak danas, neg li ikad radje
Tvoj uvojak, dievo, primam : smjelo
Čuvstva žarom cjelivam ga sladje
Neg' na smrti bolestnik propelo.

Kano viernik od zavjeta moći
O vratu ga vjesit ću do srca,
Njega barem svojim zvat ću moći !

Pa sirotče žalovanke riekom
Jade svoje nek mu šapće viekom,
Dok me ploča ne poklopi mrtca . . .

Poznatomu Neznanoviću.

Ah, poznam te, poznam, crna kukavice,
Zalud mi se kriješ iza busa gusta,
Klevetnica, bolan, odala te šarka,
Gromko puca, ali — podmeće ti pusta.

Ah, poznam te, poznam, lažni Origene,
Sve na tebi što je, sve kroza te laže:
I obrva oku, a mantija kapi,
Da što-jesi, nisi, samo pravo kaže.

Ah, poznam te, poznam, nego kuku, što si!
Da ti krinku skinem, druga je na tebi;
Da opalim u te, ucjene ti nema,
Ni fišeka bogme naplatio ne bi.

Ah, poznam te, poznam, al se ne boj, ne ću
Na mezevo bielo da poručim po te:
Da ne imaš nosa, pasao bi travu;
Sramota mi pero oblamati o te.

Prezirom ti, vrano, klevetu odvraćam,
Tvoju britku ćordu — ciglu uzdanicu;
Soko te s' ne bojim, ne ćeš me ukobit,
Neg' ti pače uz nos pjevam rugalicu!

Galebu.

Ej, ti bieli galebe,
Gdje si danas bio,
Oko njene kupelji
Zar si mi se vio?

Jesi li se, galebe,
Tu nagledo čara,
Vidje li joj ikada
Na primorju para?

Vidje li joj ponosno
Kako njedro kuca,
Na prsima s napona
Kako gajtan puca?

Kroz to okno čudesno
Zamamljiva krasa
Vidje li ti razkošnu
Luku moga spasa?

Tamo viekom, tamo me
Ti usidri, Nado,
Za te hridi bijele,
Priveži me, Lado!

Čudna želja.

Kad te bielog oko vrata
Grleć, ljubo, križ od zlata
Sitno diram na kolajni,
Spopadne me čudna želja,
Roj zanese misli bajnih:

Na Kalvarje tvoje bielo,
Na to mojih nada sielo,
Da uzadjem, da se popnem,
Pa odvažno, milko liepa,
Na tom križu da se propnem!

Rodjaku

Anti Staničiću

na njegov pirni dan.

Nad bijelim tvojim dvorom
Tri put mi se pjesma vila,
Polećele tvoje dike
K slasti viru izpratila.

Nad bijelim tvojim dvorom
Moja pjesma s' opet vije,
Kroz sunašce tvoga dana
Sladko li se tebi smije.

Čustva moga svietlim plamom
Na oltaru tvoje sreće,
Danas divnu luč ti pali,
Danas kitno siplje cvieće.

Oj, primorje tvoje kršno
Hektorovo kliklo žalo:
Za ljubav mu čistu, svetu
Milu kćerku ono dalo.

U tvom dvoru sad je eto
Tvog čeznuća milje bajno,
Tvom ponosu danas novo
Eto niklo perje sjajno!

Oh, njeguj ga, svedjer njeguj
Ideala svojih čarom,
Na glogolju čuvstvovanja
Svedj ga novim kriepi žarom.

To ljuveno gnjezdo toplo
Rajilo vam duše vrele,
Odgajali u njem sretni
Sokoliće rodu smjele!

XXIV. KOLOVOZA 1890.

Odkriće Kačićeva spomenika u Makarskoj.

Velebni, divni, sveti naš dane,
Slava ti, slava!
Oj, kako rumen
Blage ti čare čarobno rudi!
Ponosom tvoga veličja danas
Kako li žarko sunce ti sjaje!
Zaman te, zaman pod crno krilo
Tajala zloba, man te se kivna
Mašila zubom . . . Veseo, vedar,
Kô božje oko, velike misli
Perjanik kitni, napokon svanu,
Bieli naš dane!
Slava ti, slava,
Blagdane dragi, ti krune naše
Aleme sjajni! U tvome svjetlu

Zahvalno, budno Hrvatstvo danas
Zrcali dušu, na tvome žaru
Plameni srce.

Danas kad gromom
Narodne slave tutnje nebesa,
Danas, kad turkot valovja našeg
Odliega himnom B'jokove gorde,
Danas, kad gorja slavenskog Javor
Uzhitom trepti triumfa svoga,
Danas, kad biele slavenske vile
Navrh Olimpa slavenskih dika
Okolo svetih gusala starih,
Gusala vječnih našeg Omira
Zavrgle kolo:

Danas, oh, danas
Proniknut vjerom sretnije dobe,
Razdragan mišlju spomena milih,
Skrušen i haran pred tvoje sveto
Svečano stupa mramorje Hrvat,
Geniju divni!

* * *

Milovane, milo spominjanje,
Krunjeniče naših bezsmrtnika,
Blago rodu, koj te slavit može!
Prva slava Bogom ovjenčana,

Posvećenim pred oltarom svojim
Harnog roda hodočašće gledni.
Omiljelo, gle, to žalo rodno,
Pod ljepotom dana veličajna
Kako kitno pred tobom se sleglo.
Sred svesilja zamamnijeh čara,
Pri osmjehu tom svezorja bajna
Hrvat stao, o tvoj lik preblagi
Zapele mu zjene sokolove.
Uzplamajem vrelih osjećaja
Krv junačka zamlazila grudi;
Kapu skida, do zemlje se klanja,
To mramorje cjeliva predrago,
Gusle tvoje kliče javorove,
Gusle tvoje, naš amanet prvi;
Blagosovne tvoje vapi dane,
Kad nam bratska carevala sloga,
Kad vitežtvom slovilo nam pleme,
Kad s mačeva i kopalja vitih
Sjalo sunce domovini sladkoj.
Avaj, kuku! Starče Milovane,
Pomrčalo ono sunce jarko,
Pokisnulo naše perje svietlo,
Barjak naš se naopako vije;
Bez pregnuća i priegora krasna
Pusto li je to mezevo naše!

Oh, igda li, igda rod tvoj lavski
Božanstvenim razgorit se gnjevom,
Raztrganih igda l' negva naših
Lom odjeknut svemirom krvavim,
Igda l' zlatna svanut nam sloboda?!
Oh, rajskoga sa priestolja danas
Blagosivaj, božji ugodniče,
Blagosivaj Hrvatsku nam milu!
Zavjetovnu na tvom grobu, otče,
Osvetniku zavjetuj nas Bogu
Na spasenje doma hrvatskoga!

Predvečerjem.

U vedrinu sunce tone,
Sjaj pučinom vala titra,
Hodi, milko, na koljena
Košuta mi sjedni hitra.

Omiljelu pjesmu divnu
„Sunce žarko, stani, stani!“
Pjevaj, dušo, pjevaj sladko,
Ljubko vijuć brk mi vrani.

Labudjeg ti oko vrata
Ja ću prsti tipkat hitno,
Dok ti svietlom na gjerdanu
Ne izbrojim zrnje sitno.

Pa koliko zrna bude,
Nek toliko, krasno lane,
Neprekidnih poput munje
Cjelova nam silnih plane.

K tvom ću njedru klonut, zlato,
Gjulabije ti mirisat,
O ljubavi miso velju
Tu posvetit, za nju disat.

Nadgrobnica

maloj

Katici Ostojićevoj

Biela pločo, crna tugo naša,
Kad si kobna, bar joj budi laka!
Cvieća čarom kiti joj se viekom,
Zlatom sjaji sunčanijeh zraka;
Naš angjelak nek mirno počiva,
Rajski sanak nek o nama sniva!

Ne, bez tebe...

Ne, bez tebe, čarobnice, života mi nema,
Taj bijeli sviet divotâ pustoš mi je niema;
Nad razbludom tvoga zagrljaja
Oh, na zemlji ne, ne poimim raja.

Samo toga za razkošjem smjelo čeznem, dušo,
Makar, što ga ljudi kažu, nikad i ne kušo:
U njem, dievo, daj mi čuvstvu vlasti,
Pa angjelom ne zavidjam slasti.

Samo ljubav tvoja mene kriepi, hrani čarom;
Tvoj mi cjelov amanet je divan; samo žarom
Oka tvoga meni sunce sije;
Samo ono moje srce grije.

Svoje sreće kovač.

Da je čovjek svaki svoje sreće kovač,
Poslovice mudre barem tako vele:
Na rad, milko, na rad i ja kovač bit ću,
Nakovnom mi budi tvoje usne vrele.

Na velebnom žaru cjelovanja silnog
Naše sreće divan lanac ćemo skovat:
Tu ljubavi plamne varnice će vrcat,
Budućnosti našoj svietle slike snovat . . .

Otcu.

Sred vedrog čela daj da te danas
Poljubim, starče; biele kô s ploče
Mojseje, krasne daj da ja čitam
Zapise tvoje, mili moj otče.

Pričaj mi skromne života zgode,
Uzorne dane redom mi broji,
Rabote smierne pobjede kazuj,
Snovâ na vrelu sladkih me poji.

Sve mi to srca ljubko se pri na,
Bajna kô jeka čarobne gore,
Muževnim perjem sve me to kiti,
Junački bodri liepe na tvore.

Tvoga na suncu imena častnog
Ponosno tvoje diete se grijem:
Baštinit njega, s njime se dičit
Blago je velje nad blagom svijem.

Hvala ti, otče, svačim na svemu!
Dvorit te zdrava dugo još ljeta,
Harnosti vječnu pjesmu ti pjevat,
To moje duše želja je sveta!

Natječaj.

Kad ti pjesmu, reče mi,
  Oku spjevam, tada
Da ćeš tri mi poljubca
  Pokloniti mlada.

Natječaja ljepšega
  Još ne pamti pjesma;
Oh, zaklado čarobna,
  Bud' mi slasti česma!

Nagradi se sladjanoj
  Ja veselim radje,
Neg, kolaču medenom
  Za dobe mi mladje.

Za nju viek ću smiono
  Na Parnas se popet:
Kad ju, dievo, dobijem,
  Razpiši ju opet.

Siedoj kosi.

Mamila me crna kosa
Na solupe, na uvojke,
Mamili me zlatni prami
Na bičeve, na zavojke.

Nekoč nježna pjesma moja
Tu mi ljubko gnjezdo vila,
Razdragana moja duša
Tu mi žarka čuvstva snila.

Al zle kobi vihor dunu,
Otruni mi gnjezdo bajno,
Moji krasni svi se snovi
Skameniše pusto, vajno.

Siedih kosa sad za čarom
Moja pjesma čezne hitra,
Kô vilinskog oko runa
Blaga mi se vije, titra.

Ah, cjelivaj, pjesmo mila,
Te pramove svete, sjajne,
Cjelivaj ih svim zanosom
Ljubavi mi silne, trajne.

Te su niti gorde ljestve,
Do nebesa vrh im siže,
Uz njih samo skrušen, haran
K božanstvu se duh moj diže.

Dugo, dugo daj mi, Bože,
To cjelivat milje moje :
Srebrolika, bujna, sieda
Majčina mi kosa to je.

Na grobu

Dra. Erazma Barčića ml.

(Pao u dvoboju 9. ožujka 1892.)

Kobni dane, u zao čas svanu,
Krvavo li tvoje sunce sjaje!
S tebe tužna Hrvatska nam sva je,
Ajme, grdnu ti joj zada ranu!

Rujna krvi, zaman li se proli,
Grozno li ti sudjeno je bilo;
Da slobode poprište nam milo
Bar junački na spasenje poli!

Ah, žalostno, krasni mladče, pade,
Tvoj zeleni stieg se skrši dični,
Tvog ponosa polet nebotični;
Sladka žrtvo, skupo li nas stade!

Kano lišće vihrom odtrgnuto,
Popadaše tvoje misli zlatne,
Nekoč gojne tvoje grudi cvatne
Smrtne negve okovaše kruto.

Čarom sjala tvoja zviezda mlada,
Zviezda tvoja — naša nada velja,
Al već pusta samo za njom želja,
Težko li je pregorjeti sada!

Divnog Starca ti nam kriepi, Bože,
Jadokrvne njeg've blaži boli,
Jačim duhom sad nam ga sokoli,
Da se junak opet borit može!

Na tvom grobu nek i suza moja
Uz Hrvatske okaje te vrela;
Ah, žarka je, kô i duša smjela,
Za slobodom žarila se tvoja!

Dok . . .

Dok mladosti krv žestoka
U mom srcu kô crljenak vrije,
Dok ljubavi lahor blagi
Života mi zelen barjak vije,
Ne daj, Bože, mriet mi ne daj!

Djevojačko dokle oko
Duši mojoj kupalište rajno,
S razkošnijeh usta njenih
Med sladjani opaja me bajno,
Ne daj, Bože, mriet mi ne daj!

Dok razblude srsi vreli
Moje čile prožigaju grudi,
Dok čeznuća rujni plamen
Moje sjajno to obzorje rudi,
Ne daj, Bože, mriet mi ne daj

Dok na krilih pjesme vitke
Duh moj leti svemirom ljepote,

Ideala za uzorom,
Kamo čuvstvo svako mi se ote,
Ne daj, Bože, mriet mi ne daj!

Dok ne vidju rod moj ustat,
Robsko igo da junački smrvi.
Uskrsnuća danu veljem
Dok i moje ne dam ujam krvi,
Ne daj, Bože, mriet mi ne daj!

Tamburici.

Bisernice, berdo, bugarijo, šaro,
I ti, braču, zdravo, živio vas Bog!
Sva mi duša žarka, tamburice dična,
Splinula se čarom blagoglasja tvog.

Ko angjela pjesmu ja te skrušen slušam,
Tvoj mi cilik svet je, tvoj me raji zuj;
Harmonije nebom zaniela me mašta,
Gdje ljepota naših sjajni blista ruj.

Kad nam i ti bajnog uzželje se mora,
Tebe krš moj kliknu, mah se ozva ti:
Uzhitom te naši pričekaše dvori,
Tvoga sbora glasom zapjevasmo svi.

Gdje te Hrvat ne ču, tamo hrli, mila,
Potišteni, vrli budi narod sav;
Ah, svanut će opet naši dani zlatni,
Iz okova ljutih trgnut će se lav.

Divna li će tada nam na žicah tvojih
Nova procvast pjesma kao ružin cviet;
To slobode himna bit će naša sveta,
Zamamnoj se divit čitavi će sviet.

Šarki osvetnici.

Osvetnice šarko glasna,
Zar te nigdje u mom domu,
Zar o klinu pusta hrdjaš,
Dočim hora tvom je gromu?!

Oh, igda li, gvoždje divno,
Garibaldi naš te kliknut,
Božanstvena tvoja munja
Hrvatskijem nebom siknut?

Potišteno u te ljudstvo
Vjerno uhva: ti ga tješiš,
U jadovu klancu ljutu
Ti se blaga njemu smiešiš.

Nad užasom lanca vajnim
Tvojoj slavi piev se ori;
Čudesnih ti o podvigah
Viek uzhitno vieku sbori.

Samo Hrvat nikad tvoga
Blagosovnog ne ču glasa,
Nikad sveti tvoj kroz bljesak
On ne nazrje zoru spasa!

Oh, igda li, šarko mila,
Tvojim gnjevom Hrvat planut,
Željkovano sunce jarko
Slobode mu zlatne granut?!

Na Sutikli.

(Pred Pavlinovićevim grobom.)

Pitoma hridi, evo me k tebi,
Svetosti tvojoj klanjam se smierno,
Zavjetnim glasom kliče te danas
Srce mi vierno!

Evo me k tebi, čarobna grudo,
Porivom sladkim čeznuća vrelih
Dike ti velje grob da ja cjelnem
Žalobni, bieli.

Dušu da na njem ogrijem žarom
Uzora krasnih, mrazu da mlada,
Nehajno, pusto s kog rod nam stine,
Odoli sada.

Molitvu tu ću skrušen da molim
Hrvatskoj na spas; odatle radje
Nebo će čut je, tu srce vapi
Nježnije, sladje.

Božanska hridi, slava ti, slava,
Hrvatu sveto ti Sinaj bilo!
Zapisa divnih bieloj na ploči
Kunem se tvrdo . . .

S branika dičnog pravica naših,
Za tobom svedjer duh će mi hlepit,
Nad prahom blagim proroka veljeg
Žarit se, kriepit.

U vinogradu.

Vinograde, zdravo, moj zeleni!
Zebaj, listaj hora ti je sada;
Od zla dana čuvala te meni
Moć svesilna, što nad svijem vlada.

Listaj, bujaj pa se zaodjeni
Milim plodom marnoga mi rada,
Bujaj, cvati pa mi se rumeni
Sladkim žarom veselih mi nada.

Rujnu kaplju, s koje krš moj slovi,
Al ogorča himba spletka novih*),
Toči meni miljem i obiljem.

Pa uzora vrlih pod okriljem,
Nju ću bajnu veseo izpijat,
Tvojoj sreći, rode moj, napijat!

---

*) Zlosretna trgovačka klauzula s Italijom.

Koračnica

«Hrvatskoga Sokola» u Spljetu.

Hrvatskoga posred Spljeta
Digosmo se hrabra četa;
Gle nas, brate, pa se divi:
Sokolovi to su sivi!
Tvoj nam, rode,
Stieg je svet,
Za nj nam sladko
Živjet, mriet.

Sokolica, majka blaga,
Hrvatska je naša draga;
K njenoj sreći i slobodi,
Velji Bože, ti nas vodi!
U taj sveti,
Slavni boj,
Rado hrlit
Naš će voj.

Raniše te, majko divna,
Grdne striele lovca kivna,
Al ti ljute, vječne boli,
Tvoji vidat će sokoli.
Uz prosjalog
Sunca sjaj
Tvoj će opet
Svanut maj.

Kô i nekoć ti ćeš s' opet
Svog veličja k nebu popet,
Sokoli će klicat sivi:
Hrvatska nam majko živi!
Ah, tvom danu,
Tvoj na spas,
Srca naših
Žar ti vas!

Napred, braćo, momci vrli,
Neka sloga sve nas grli,
Samo k cilju preko brvi
Svakom željet biti prvi.
Na poprištu
Svaki svom
Svoj hrvatski
Kliči dom!

„Sokola“ nam, Bože, štiti,
Od zlotvora brani skritih,
Pitaj nam ga čarom svakim,
Kriepi nam ga duhom jakim.
Kroz hrvatski
Naš taj sviet
Ravnaj smjeli
Njegov liet.

Majci.

Tebe, majko draga, tebe jošte samo
Da opjevam sinak, pa će valjda viekom
Zamienit mi strune, al veseo ipak
Njih pregaram mile, kad mi želji svetoj
I zavjetu divnu ozvale se zvonke,
Kad im zadnji titraj božanstven će biti.

Blagosovnog, majko, osjećanja žarom
Planulo je danas moje srce vrelo,
Posvećene pjesme otajstvenim glasom
Pjevnula je, majko, moja duša danas.

Na omaku valjda vilovanja svoga,
Golubica nježna, moja pjesma hitra,
Tvoje, majko, svete kroz ljubavi sunce
Vinula se k nebu, pa mi duh zaniela,
Ko molitvu blagu kerubin nebeski;
Pa, ko smierna kajda Davidove harfe,
Pred priestolje božje slegla mi se plaha,
Ter čeznuća bajnih u zanosu veljem

Pokliknula Boga:
Staru majku moju, Gospode, poživi,
Nju mi štiti, pazi, nju mi kriepi, Bože!

Živi, majko mila, tvome sinku živi:
Mom životu tvoje blagosov je žiće,
O starosti tvojoj i moj viek se mladi,
Kô no gojnu hreku omladak zeleni,
Pod okriljem tvojim za me tuga ne zna,
Mog blaženstva stieg se tvojim dahom vije.

Živi, majko sladka, tvome sinku živi,
Blagih zjena tvojih u dobroti sjajnoj
Dok zrcalim dušu,
Tvojih toplih usta poljubljaji tihi
Dok mi grudi žare,
Tvojih bielih ruku milovanje nježno
Dok me kroti, tješi,
Tvojih, majko, suza na Jordanu rajskih
Dok me Ljubav krsti,
Oh, na svietu čemu da zavidjam sretnik,
Kad na domu sve mi veseljem popieva,
Kad idilom sav mi bieli dvor romoni!

Živi, majko sveta, tvome sinku živi,
Nad imenom tvojim svetijeg mi nema!

Oj, čaroban, krasan to je pečat božji,
Što na čelu svedj mi kô danica blista!
Sjaj mi, zviezdo divna, predhodnice moja,
Sjaj mi dana svjetlom, sjaj mi noći tminom.

Na razkršću, majko, evo me života:
Nedogledom puklo pred očima polje,
Pukli klanci ljuti, pomeli se puti,
Sve golema tajna poklopila krilom . . .
Sjaj mi, luči rajska, predhodnice moja,
Sad mi življe sini svih ti milja čarom,
Budućnosti moje labirint obasjaj!

Kreni mene stazom, kud je Kriepost prošla,
Kroz dvorove zlatne gdje Vrlinam sielo,
K Ljubavi me hramu ti dovedi, majko,
Sviestan svoga zvanja tu ću oltar dići,
K njemu srca moga milo privest zlato:
Ti nam, majko dobra, odvjetnicom budi!

Ja pregaram....

Kruta igra nesmiljene sreće
Opet nas je sastavila, kano
Biedno srce da mi nije veće
Izmučeno, bolno izstrieljano,
Ko bez nade da nijesam, djevo,
Gorkih suza potocima lievo.

Oči moje ponovno se dive
Uzoru mi ljepote i čara,
Bajnom biću, što na zemlji žive
Dá je u raj i nebo pretvara:
Tko zna tko će k nebu da se vine,
Tko l' te rajske kušati miline.

Poput zvuka čudotvorne lire,
Angjeoski kao poj s nebesa,
Opeta mi svaki dan dopire
Glasovira i pjesme ti smjesa.
U mom srcu jeka se odziva,
Pa u njemu gubi se i skriva . . .

Svakog jutra, svakog božjeg dana
Ja te vidjam gizdavu, a ti me
Blagim okom gledaš sirotana,
Iskreno me žaleći sa svime. —
Blagi pogled, blago sažaljenje,
Al s njih duša još mi jače stenje . . .

Ne, blizina ta mi nepomaže,
Plemenite nekasne sućuti,
Sve to samo rječito mi kaže,
Da medj nama daleki su puti,
Sve me uči, sve mi glasno sbori:
Ljutu želju, ludjače, pregori . . , .

I pregaram — jedino mi strune
Same drhću, same bolno cvile,
Viencem pjesme hoće da okrune
Svilni pramen nesudjene vile . . . .
Ja pregaram — viekom sretna budi,
A ti srce, stisni se u grudi . . . .

Snivao sam.

Snivao sam da sam umro
Sred njezinog zagrljaja,
Da kroz zadnji cjelov vreli,
Na prag bajni moga raja,
Ko golubče biser bieli
Dušu moju spustio sam.

Snivao sam da i mrtav
Nju još ljubim, o njoj snivam,
Na tom slasti divnom odru
Da Edenom milja plivam,
U njezinu oku modru
Da mi spasa rudi zora.

Hitro li me, grdna javo,
Sanku ote! Divlji oro
Grlicu mi tišti biednu,
I poljubcim truje sporo
Lice bielo, ustnu mednu.
Nedužna li, bože, pliena!....

Stambulovu.

K tebi, grdna na Balkanu zvieri,
Moja jedka danas pjesma leti,
Anatenom na te grmi gnjevna,
Na te reži, pakleniče kleti.

Oj, da ona polećet mi može
Usijano kao tane ljuto,
Pa u srdce pogodit te h'jeno,
U to srdce nesmiljeno, kruto !

To najsladja jabuka bi bila,
Što Bugarin tebi željet može;
Ah, tu želju, to čeznuće sveto,
Daj uzplamti, pravedniče Bože !

Pjesmi mojoj da se stvorit zmijom,
Oko vrata tebi bi se svila,
Na uzdarje za užeta kobna
Krasna li bi to kolajna bila!

Grozom slovi tvoje ime silno,
Al krvavo nad njim sunce sjaje:
Svoga čeda priroda se stidi,
Svog stvorenja i sam Bog se kaje.

No u prkos zemlji i nebesju
Tvoj užasni još se barjak vije,
Faraonu vieka proslavljenog
Evropa se podla samo smije . . . .

Ti svom bratu grdne lance skova,
Kriv — jer tužnu svoju majku voli,
Na konopcu njega hrabra strati,
Kriv — jer za njom njega srdce boli;

Ti Bugarsku svu u crno zavi,
Amanete sve joj potra, zgazi,
Nju sirotu bez pomoći pustu,
Tvog još biesa proganjaju vrazi.

Ti pakostan, bjesomučan, zloban,
Neuprosiv, od kamena tvrdji,
Ti već svete bratske krvi pijan,
Opet žedniš, od Kajina grdji . . .

Al Slavenstva mrko nebo sieva,
Divno li je u svom gnjevu, gle ga!
Tebi li se ono valjda grozi?
Čuj mu groma, ali boj se njega! . . .

Trpnik velji trgnut će se skoro,
Svog mučenstva križ poljubit vrli,
Simeona divsko ustat pleme
Da slobode na poprište hrli.

Sav će Balkan novim suncem prosjat,
Uskrsnuća blagi svanut svetak,
Ah, zlodjela svojih kaj se, zloćo,
Crni za te to će biti petak.

Liep, ponosit, kao kip božanski
Iz krvi će osvetnik mu niknut,
Ljuti zajam da ti jednom vraća,
Tebe smjelo on će junak kliknut.

Zaman svoje štitnike ćeš vapit . . .
Milosrdju nenadaj se tada:
Zavjetovna desnica je jaka,
Pod njom mora da i tiran pada!

Hrvatskomu rodu.

Preni se, preni, divski moj rode,
K očima davne došle su vile!
Dosta je, dosta zemljom Hrvata
Tudjinske sile!

Diži se, diži, lavski moj rode,
Uskoka skokom na noge skoči!
Žuljnimi dlani otari jednoć
Sanjive oči!

Pogledaj pustu Hrvatsku svoju,
Tu majku tužnu vječitih jada,
Tu njekoć krasnu nevjestu čara —
Udovu sada.

Gdje joj je kruna biserna sjajna?
Gdje s bielih ruku prsteni zlatni?
Gdje joj je ruho gizdavô, svietlo?
Gdje vienci cvatni?

Rode moj dragi, ranjeni dive!
Ne pitaj gdje je: pogledaj, eno
Tudjem u dvoru velebnu blago
Blista se njeno.

Zlotvor ti majku tiranski skruni,
Trnom joj vedro oplete čelo,
Crnim na krosnim paklenskih srda
Otka odielo.

Čarobne vience raztrga kivno,
Prstenje sjajno lancim zamieni:
Žalobnim zvekom, čuj, kako zveče
Grudih na njenih:

Čuješ li zlatnu utvu — Slobodu
Pod grdnim čamprim kako ti pišti?
Ah, zaman zvieri klicat je tiho:
Pusti, ne tišti! . . . .

Hrvatski rode, rode na glasu,
Lecni se jednom mrtvila toga!
Zrinski te kliče, Frankopan vapi,
Glas je to Boga!

U ime sveto žrtava blagih,
Plani, oj plani osvete gnjevom,
Gorke kroz suze hrvatskih muka
Mačeva sievom,

Hrvatskog savij uskrsa dugu,
Uskrsne na njoj pritegni strune,
Slobodan gordu zapjevaj pjesan
Hrvatske krune!

Na noge rode, na noge listom!
Naprjed, oh naprjed k spasenja skoku,
Zavjeta divnih ta jesmo l' više
Zadnjem pri roku?!....

Vini mi se, pjesmo . . .

Vini mi se, moja pjesmo, vini,
Smjela dadoh tvom poletu krila;
Oj poleti, moja pjesmo mila,
Na mom nebu, bajna zviezdo, sini.

Srca moga svih milina žarom
Hrvatskoj mi viekom blistaj, sijaj,
Njenih suza kroz biserje svijaj
Sjajnu dugu nad njenim oltarom.

Pred slobode tu ikonom svetom
Utrnuli kandjeo podžeži,
Sad uveli — nekoč vienac svježi,
Mašte moje ti oživljuj cvietom.

A kad narod moj se trgne, skoči,
Pani, zviezdo, medj lavove gnjevne . . .
Svaka zraka nek ti munjom sievne,
Žarom, plamom, svjetlom ih obtoči.

Dotle, pjesmo, na nebu mi sjaji,
A cenzura jošte nije naša
Astronomka, da se neba maša . . .
Pjesmo moja, tamo blistaj, sjaji.

II.

APENINKE.

Pod naslovom „A p e n i n k e“ imam u rukopisu kakovih šestdeset i više prevoda iz nove talijanske poezije. Premda ih je nekoliko bilo već tiskano po raznih naših listovih, to ipak mislim, da mi nitko neće zamjeriti, ako i ovoj knjizi jednu rukovet pridodam, a na to me nukaju i sokole laskave mi poruke o njima. Želja mi je i namjera, da još gdjekojim po izbor cvietom iz te divne i velebne bašte okitim moje „Apeninke“, pa ih rodu darujem, budi mi slobodno reći, kao ogled novoga pjesničtva u Italiji.

M. O.

Ruit hora.

(Giosuè Carducci.)

Samoćo tiha, draga l' si mi zelena,
Bez svjetske buke, žamora!
Bar divni amo dolaze nam gostovi:
Sa vincem ljubav, Lidijo.

Gle vražjeg Baka, toga vječnog momčeta,
Kroz svietlu čašu smije se!
Gle kako u tvom crnom oku, Lidijo,
Žar gole kriesi ljubavi!

Kroz zelen-granje žarko sunce probija,
Te ružičasto lomi se
U mojoj kupi: zlatno zrači, titra se
Medj tvojom kosom, Lidijo!

Medj tvojom crnom kosom, biela Lidijo,
Već ruža vene bliedjana;
A sladka u mom srcu sjeta nenadna
Te strasti gasi požare.

Nu reci: Zašto sinjeg mora valovjem
Tajinstven turkot pred večer
Tam', dušo, čut je? Kakvu l' pjesmu, Lidijo,
To borje tamo popieva?

Gle kako željno oni kitni bregovi
Pram suncu teže zapadnom,
A mrak ih većma krije: reć bi, željkuju
Još zadnji cjelov, Lidijo,

Ja želim ljubce tvoje, bože razkošja,
Kad mrka noć me obvije;
Ja želim oči tvoje, sjajna Lidijo,
Kad sunce hitro zapada.

A vrieme brzo leti. Usta rumena,
Oj duše cviete divotni,
Oj cviete bajni požude, deď procvani,
Oj bujno njedro, odkrij se!

Disperata.

(Giosué Carducci.)

Na Samrti konju Amor jaši žurno,
Te za sobom srce okovano vodi:
Al dodija srcu, pa uzkipi burno,
Jer za podlim gosom klipsat mu ne godi:
Sindžir trga, u brk hita mu ga jako,
Okosito, gnjevno besjedi mu 'vako:
— Bre, Amore, sjaši, tromi bože, s vranca,
Sam ja tebe stvorih, evo sad ti lanca!

Pri nestašnoj misli gospodstvo ti dadoh,
Moje sad si robom misli veličajne:
Amo, Smrti, vranče to privedi mlado,
U ruku mi uzde sve polagaj sjajne! —
Pa u sedlo skoči binedžija smjeli,
Te odjezdiv mahom, sviet pozdravlja bieli,
Uz kopita topot naokolo svuda
Kao groblje tutnji svaka zemlje gruda.

Maremska idila.

(Giosué Carducci.)

Rujnom zrakom svibnja procvaloga
Još mi srcu nenadno se smiešiš,
O Marijo, sladko spominjanje!

A to srce, što te zaboravi,
Pokajano sad o tebi sniva,
O ljubavi moje divna zoro!

Gdje si, mila? Kitni tebe vienac
Ne mimodje mladu, već jamačno
Imenom te blagim majke nazva!

Jer ponosni boci, te oporno
Pod koprenom njedro obićaše
Silnu razkoš bračnom zagrljaju.

S tvojih dojka već sigurno hrabra
Opadoše čeda, ter odvažno
Vilovita sad na konja skaču.

Liepa li si bila, djevojčice,
Kad visoka, smiešeći se ljubko,
Valovjem bi klasja izšetala!

Kitu cvieća izniev u desnici,
A plavetno izpod vedja oko
Divljim plamom plamsalo ti velje!

Poput vedra sagafilja zlatna
Sred plaveti klasja medj kosom je
Ta čarobna cvjetala ti zjena.

A pred tobom velje svud plamtilo
Ljeto, svuda rujno kroz šipčevo
Zelen-granje smiešilo se sunce.

Kô božici svojoj na prolazku,
Uz klik hrapav gizdavi te motreć,
Rep okati razvijaše paun.

Joj, pusto li zatim, divna ženo,
Mrzlim tekom život moj proteče!
Koli bolje tebe vjenčat bilo!

Bolje bilo po šumah se verat,
Ter bivola na proplanke svraćat,
Neg' sićušnog s' oko stiha znojit!

Bolje bilo uz rabotu smiernu
Prionuti, a ne birat brige
Za golemom tom svemira tajnom!

Postojani, ljuti sad moždjane
Crv mi toči, ter kukavne
Stvari pišem i udesne sborim.

Um mi živce raztrova i pamet,
Porok ljudski ogloda mi kosti,
Pa se gnjevan uzalud otimljem.

Oj jablana viti drvoredi,
Oj ti moje u zahladju liepom
O blagdanu sjedalište drago!

Odkud pogled na to groblje niemo,
Na te orne njive i livade,
Na bregovlje zeleno i more!

Oj besjedo o podnevu sladka
Medj jednacim; za večeri zimnih
Vi ugodna oko vatre siela!

Ah, to ljepša slava djeci pomnoj
Težke svoje pričat doživljaje
I lovačke sgode svakojake!

Te na vepru povaljenu prstom
Grdne rane bilježit duboke,
Nego sročnom lakardijom šibat

Trisotina, doma kukavice!

In memoriam.

Ulomak. (Giuseppe Chiarini.)

I.

Na carskih kada dušecih
Okrutnik koji cvane,
Stotinu tada zanosom
Aber-topova plane.

S nabreklih duša pjesnikâ,
Gorske kô mlazje česme,
Glasna kroz usta njihova
Žarke prostruje pjesme.

A carske divlje, bezćutne
Narodu grme kovi:
„Ej čujte, sluge, danas vam
Gospodar niknu novi!

Koj misli svoje nestašnom
Puku svom kadšto javlja,

Tumači preko gvozdenih
Riječitih naših ralja!"

A oni, čiji duhovi
Nebeskim plamom gore,
Oni, što svietu besjedu
Bogova divnu sbore:

Oni, pjesnici, ta sunca
Slobodna čeda vrla,
Velebni porod pjevaju
Što god ih nose grla.

II.

Pjevaju: „Puste bogčadi
Ubogi sine, odi:
Danas, oj dane blaženi,
Kraljević tvoj se rodi.

Eno ga, spava, gledaj ga,
Carsko gojenče spava;
Ipak i u snu s vedrog mu
Odsieva lica slava.

Šutite: eno, budi se,
Otvara, eno, vedje:
Oči su ono čarobne
Kraljskoga čara bredje.

Eno, gle, reć bi, čudesne
Pobjede gadją svoje,
Jur mu se, reć bi, glavicom
Ponosne misli roje.

Divskoga Jul'ja možda mu
Želje već srcem bruje,
Možda već predjâ glasite
Čine nadkrilit snuje.

Oj blago vama, malena
Kršnog nam, djeco, roda,
Kad žetvi vašoj dozrije
Tolikog klasje ploda!"

Al dječad, vajme! na polju
Igra se; psuju, kriče,
Pjesnika oni ne čuju,
Zalud ih jadan kliče.

III.

Tebi, moj sinko ljuveni,
Pjesnici mûkom muče;
Danas sa drevnih bedema
Abera top ne puče.

Činovnik tvoje rodjenje
Zapiše sutra vierno,

Sutra te slapom krštenim
Polije župnik smierno.

U susret braća hrle ti,
Krasna ih stoji graja:
Na te se smiju, skakuću.
Pa eto koncu kraja.

Zašto? Ti, majko Prirodo,
Kad istog, valjda, časa
Kralja i roba miesiš, zar
Istog ne uzmeš kvasa?

Sine moj dragi, tješi se,
Bešike carske da ti
Razkošja vajnih, udesnih
Sudbina ne htje dati.

Shvaćaš li, čedo maleno,
Znamen te velje časti?
Da pošten, radin, pametan
Moraš mi, sinko, rasti!

Da pustu četu dvornikâ
Ne ćeš ti hranit, držat,
Ni da će vižlad ni ždrebad
Dvorom ti lajat, hržat!

Da lovor vienac vitežki
Ne će ti kitit tjeme,
Za to, što svietom posija
Barbarstva ljuto sjeme!